

Briuselis, 2018 04 30
COM(2018) 248 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

2014-2020 m. programos „Kūrybiška Europa“ laikotarpio vidurio įvertinimas

{SWD(2018) 159 final}

ĮVADAS

Kultūrai ir kūrybiškumui mūsų visuomenėje šiandien tenka labai svarbus vaidmuo, taip pat ir kuriant mūsų Europos ateitį. Ekonominiu požiūriu kultūros ir kūrybos sektoriuose sukuriama maždaug 509 mlrd. EUR bendrojo vidaus produkto (BVP) pridėtinės vertės, o tai yra 5,3 proc. viso ES BVP, be to, šiuose sektoriuose visą darbo dieną dirba daugiau kaip 12 mln. žmonių, o tai sudaro 7,5 proc. Europos darbo jėgos¹. Šie sektoriai yra trečias pagal dydį darbdavys Europos Sąjungoje po statybos ir maisto bei gėrimų sektorių. Jie taip pat labai prisideda prie investicijų, naujovių diegimo ir darbo vietų kūrimo visuose ekonomikos sektoriuose. Taip pat daromas teigiamas šalutinis poveikis, visų pirma skaitmeniniam sektoriui, nes, pvz., dėl turinio skatinama kurti plačiajuosčio ryšio infrastruktūrą, ir kultūriniam turizmui. Kultūra ir kūrybiškumas taip pat sudaro palankesnes sąlygas Europos eksportui visame pasaulyje, nes gerinamas Europos įvaizdis ir propaguojamas europietiškas gyvenimo būdas.

Tačiau Europa yra daugiau nei bendroji rinka, ji taip pat yra didis kultūros projektas. Kūrybos ir kultūros sektoriai yra priemonė mūsų kultūrų ir kalbų įvairovei išsaugoti, taip pat europinei tapatybei ir socialinei sanglaudai stiprinti. Jie perduoda Europos žinias ir vertybes, kurios yra klestinčios demokratijos ir įtraukios visuomenės sąlygos. Taip kultūra padėjo priartinti Europą prie jos piliečių, visų pirma dabartinėmis politinėmis aplinkybėmis.

Kultūros ir kūrybos sektoriai padeda stiprinti meno, kultūros, verslo ir technologijų ryšius. Jie padeda lavinti kritinį mąstymą, tobulinti problemų sprendimo įgūdžius ir skatina priimti daugiau rizikos, o tai yra vieni svarbiausių ateities visuomenės gebėjimų. Kadangi šiuose sektoriuose daugiausia dėmesio skiriama kūrybiškumui ir pastangoms kuo skubiau diegti naujas technologijas (pvz., siekiant suteikti daugiau galimybių susipažinti su muziejų kolekcijomis naudojamos mobiliosios programėlės arba kino teatruose naudojami vaizdo įrašai ar subtitrai), jie yra naujovių diegimo katalizatoriai.

Programa „Kūrybiška Europa“ – tai Europos Sąjungos atsakas siekiant padėti kultūros ir kūrybos sektoriams išnaudoti savo augimo galimybes. Nacionaliniu ir lingvistiniu požiūriu šie sektoriai iš esmės yra skirtingi, todėl mūsų kultūrinė aplinka tampa įvairesnė. Tačiau jie susiduria su kliūtimis, trukdančiomis platinti kūrinius ir veikti tarpvalstybiniu mastu, taip pat pasiekti naujas auditorijas Europoje ir už jos ribų.

Programoje atsižvelgiama į dvejopą kultūrinės ir audiovizualinės veiklos pobūdį: viena vertus, šia veikla didinama įvairovė, o piliečiai skatinami dalyvauti, kita vertus, ji yra ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo varomoji jėga, be to, pripažįstamas didesnis jos indėlis į kūrybiškumą, talentų kartos ugdymą, verslumą ir naujoves.

Ši ataskaita pateikta pagal 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1295/2013, kuriuo sukuriama programa „Kūrybiška Europa“ (2014–2020 m.), 18 straipsnio 3 dalį, kurioje reikalaujama, kad Komisija, remdamasi išorės ir nepriklausomu vertinimu, parengtų laikotarpio vidurio vertinimo ataskaitą.

Atliekant šį laikotarpio vidurio vertinimą vertinama įgyvendinant programą „Kūrybiška Europa“ padaryta pažanga, nurodomi laimėjimai šalinant pagrindinius jos trūkumus ir remiamasi nepriklausoma vertinimo ataskaita, tiesiogine programos valdymo patirtimi ir plataus masto

---

¹ Iš Austrijos MVĮ tyrimų instituto ir (arba) „VVA Europe“ panaudojant duomenis iki 2013 m. parengto tyrimo „Kultūros ir kūrybos pramonės konkurencingumo didinimas siekiant ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo“ (angl. „Boosting the competitiveness of cultural and creative industries for growth and jobs“), kurį 2016 m. paskelbė Komisija. Remiantis audito bendrovės „Ernst and Young“ 2014 m. paskelbto tyrimo „Augimo skatinimas“ duomenimis, nustatyta, kad 2012 m. kultūros ir kūrybos sektorių pajamos siekė 536 mlrd. EUR, juose sukurta 4,2 proc. BVP ir dirbo 7 mln. žmonių, t. y. 3,3 proc. aktyvių gyventojų. Europos lygmeniu trūksta palyginamų statistinių duomenų apie kultūros ir kūrybos sektorius.

konsultacijomis su suinteresuotais šalimis. Prie šios ataskaitos pridedamas Komisijos tarnybų darbinis dokumentas, kuriame nurodyta, kuo grindžiama ši ataskaita.

BENDROSIOS SU PROGRAMA „KŪRYBIŠKA EUROPA“ SUSIJUSIOS APLINKYBĖS

„Kūrybiška Europa“ yra Europos Sąjungos kultūros ir kūrybos sektorių rėmimo bendroji programa. Siekiant sukurti bendrą visapusišką priemonę veiksmingumui didinti, skaitmeninės transformacijos galimybėms veiksmingiau išnaudoti ir rinkos susiskaidymo problemai spręsti, 2014 m. šia programa sujungtos trys programos (MEDIA, „Kultūra“ ir „MEDIA Mundus“).

Pagal šios programos struktūrą pripažįstamas kultūros ir kūrybos sektorių daugialypiškumas, įvairios jų tikslinės grupės ir būtinybė taikyti specialiai pritaikytus metodus. Būtent dėl to programa sudaryta remiantis dviem nepriklausomomis paprogramėmis ir tarpsektorine paprograme.

Siekiant papildyti Televizijos be sienų direktyvą 1991 m. sukurta audiovizualiniam sektoriui skirta paprogramė MEDIA (toliau – MEDIA). Šia paprograme skatinama kurti audiovizualinį turinį (filmus, televizijos serialus, vaizdo žaidimus) ir platinant jį visais kanalais leisti Europos ir pasaulio šalių auditorijai su juo susipažinti.

Paprogramė „Kultūra“ apima kultūros sektoriaus iniciatyvas, pvz., iniciatyvas, kuriomis skatinamas tarpvalstybinis bendradarbiavimas, platformų kūrimas, tinklaveika ir grožinės literatūros vertimas.

Tarpsektorine paprograme, kuri apima garantijų priemonę ir yra skirta visiems kultūros ir kūrybos sektoriams, remiamas tarptautinis politinis bendradarbiavimas. Siekiant užmegzti ryšius su suinteresuotaisiais subjektais, šia paprograme taip pat remiami programos „Kūrybiška Europa“ centrai visose dalyvaujančiose šalyse.

Programa „Kūrybiška Europa“ papildomi nacionalinio lygmens su kultūra ir audiovizualiniu sektoriumi susiję veiksmai, atsižvelgiant į ES politikos prioritetus kultūros ir kūrybos srityje.

Šioje programoje gali dalyvauti ES valstybių narių kultūros ir kūrybos organizacijos, taip pat tam tikromis sąlygomis kai kurių ES nepriklausančių valstybių narių kultūros ir kūrybos organizacijos. Šiuo metu programoje „Kūrybiška Europa“ dalyvauja 33 šalys nuo Norvegijos iki Tuniso ir nuo Ukrainos iki Balkanų regiono. Visų pirma, dalyvavimas paprogramėje MEDIA derinamas su Direktyva 2010/13/ES (Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyva – AŽPD).

Programa sukurta laikotarpiui nuo 2014 m. sausio 1 d. iki 2020 m. gruodžio 31 d. Ši ataskaita apima visas programos dalis (išskyrus Europos kultūros sostinių veiksmą, kuris vertinamas atskirai) ir visą jos geografinę taikymo sritį per pirmuosius trejus programos vykdymo metus.

PAGRINDINIAI VERTINIMO ATASKAITOJE NUSTATYTI FAKTAI²

Atliekant šį vertinimą siekta:

- įvertinti programos tikslų siekimo priemonių veiksmingumą, programos efektyvumą ir jos Europos pridėtinę vertę;
- išnagrinėti programos vidaus ir išorės suderinamumo, tolesnio visų jos tikslų aktualumo ir supaprastinimo galimybių klausimus;
- išnagrinėti su programos „Kūrybiška Europa“ įnašu įgyvendinant ES politikos prioritetus susijusius klausimus;
- įvertinti ilgalaikį ankstesnių programų poveikį.

² Šie nustatyti faktai išdėstyti SWD(2018) XXXX.

Pagal Geresnio reglamentavimo gaires³, atliekant šį vertinimą nagrinėjami su programos aktualumu, suderinamumu, veiksmingumu, efektyvumu, tvarumu ir Europos pridėtine verte susiję klausimai.

---

³ https://ec.europa.eu/info/better-regulation-guidelines-and-toolbox_lt.

Aktualumas

Apskritai tai, kuo grindžiama programos taikymo sritis ir tikslai, tebėra susiję su ES politikos prioritetais ir **pagrindiniais kultūros ir kūrybos sektorių uždaviniais**, t. y. susiskaidžiusių rinkų, pasaulinės konkurencijos, skaitmeninių trukdžių ir galimybių gauti finansavimą problemomis.

Igyvendinant programą „Kūrybiška Europa“ buvo nagrinėjami šie uždaviniai ir sparčiai kintančiuose sektoriuose nuolat pritaikoma pagal šią programą teikiama parama jos gavėjų poreikiams, atsižvelgiant į aplinkybes, kurioms būdingi besikeičiantys vartojimo modeliai.

Vis dėlto, nepaisant teigiamų rezultatų, reikia dar daug nuveikti norint išnaudoti visas skaitmeninės transformacijos teikiamas galimybes, atsižvelgiant į naujus auditorijos ir vartojimo modelius, taip pat kultūros kūrinių ir kūrybinių darbų kūrimo, gamybos, prieigos prie jų ir jų finansinio įvertinimo skaitmeninėje ekonomikoje būdus.

MEDIA padėjo skatinti tarpvalstybinę Europos filmų ir audiovizualinių kūrinių sklaidą ir suteikti Europos Sąjungos piliečiams (daugiau) galimybių susipažinti su tokiais Europos darbais. Tai labai svarbu, nes iš per 1 500 kasmet Europoje pastatomų filmų mažiau nei pusė platinami už jų pastatymo šalies teritorijos ribų. Siekiant padidinti galimą tarpvalstybinį susidomėjimą kūrinių paprograme MEDIA taip pat buvo remiami parengiamieji kūrinių darbai.

MEDIA buvo pritaikyta prie naujų rinkos tendencijų, taip pat internetu reklamuojant Europos darbus. Vis dėlto glaudesnis bendradarbiavimas visoje vertės grandinėje ir tarpvalstybiniu mastu padėtų specialistams bendradarbiauti reaguojant į skaitmeninės transformacijos ir globalizacijos padarinius.

Pagal paprogramę **Kultūra** investuojama į kultūrą siekiant skatinti socialinę sanglaudą, darbo vietų kūrimą ir ekonomikos augimą regionuose ir miestuose. Programos „Kūrybiška Europa“ schemos ir toliau išlieka svarbios siekiant **išsaugoti kultūros paveldą ir įvairovę Europoje**, taip pat skatinti meninę kūrybą ir skleisti Europos vertybes.

Pagal **tarpsektorinę paprogramę** taikant garantijų priemonę tiesiogiai tenkinami kultūros ir kūrybos sektorių MVI, kurioms dėl nematerialiojo jų turto pobūdžio sunku gauti paskolas, poreikiai. 2016 m. pradėjus įgyvendinti šią priemonę, sulaukta aktyvaus rinkos atsako, o 2017 m. sausio mėn. pasirašyti trys garantijos susitarimai, taigi jos svarba atsižvelgiant į rinkos poreikius yra akivaizdi. Šiai priemonei jau 2017 m. (iš Europos strateginių investicijų fondo) papildomai bus skiriama 60 mln. EUR – o tai yra 50 proc. viso biudžeto, – todėl bus galima sparčiau teikti pagal šią priemonę numatytą paramą, remti daugiau valstybių ir sektorių ir gerinti geografinę ir sektorių pusiausvyrą.

Suderinamumas

Pagal programą „Kūrybiška Europa“ numatytas veiksmai, kuriais siekiama remti audiovizualinį ir kultūros sektorius, rinkinys, be to, ši programa yra tarpusavyje suderinta su paprogramėmis MEDIA ir „Kultūra“. Paprogramė MEDIA nuosekliai taikoma įvairiais vertės grandinės etapais; taikant paprogramę „Kultūra“ iš esmės nuosekliai tenkinami įvairiausi kultūros sektoriaus poreikiai.

Visa programa „Kūrybiška Europa“ galėtų būti suderinesnė, jei pagal tarpsektorinę paprogramę būtų labiau remiamas įvairių sektorių darbas.

Apskritai programos „Kūrybiška Europa“ tikslai ir prioritetai yra nuoseklūs ir jais papildomi įvairių krypčių nacionalinės politikos ir programų tikslai ir prioritetai, taip laikantis subsidiarumo principo.

Programa „Kūrybiška Europa“ yra suderinta su strategijos „Europa 2020“ pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo tikslais ir jos pavyzdine 2015 m. pradėta įgyvendinti bendrosios skaitmeninės rinkos strategija.

MEDIA padėjo įgyvendinti bendrosios skaitmeninės rinkos strategiją. Skatinant tarptautiniu mastu platinti ES kūrinis, paprograme MEDIA remiama galimybė tarpvalstybiniu mastu susipažinti su turiniu, be to, jai tenka vienas pagrindinių vaidmenų pagal autorių teisių reformą įgyvendinant paramos priemones. Šia paprograme papildomi ES kūrinis reklamai ir garsinimui taikomi reikalavimai, nustatyti pasiūlyme dėl AŽPD peržiūros.

MEDIA poveikis būtų dar didesnis, jei ji būtų labiau suderinta su nacionalinėmis filmų paramos programomis, pagal kurias audiovizualiniam sektoriui teikiama didžioji dalis paramos (maždaug 2 mlrd. EUR per metus, palyginti su maždaug 115 mln. EUR parama pagal MEDIA). Šiuo tikslu 2015 m. su Europos kino agentūrų direktoriais buvo pradėtas dialogas, siekiant sukurti bendrą strateginę sektoriaus viziją. Be to, 2017 m. liepos mėn. buvo įsteigta valstybių narių ekspertų grupė dėl Europos filmų sklaidos gerinimo taikant atvirojo koordinavimo metodą.

Programa „Kūrybiška Europa“ yra glaudžiai susijusi su Europos kultūros darbotvarkės tikslu skatinti kultūrą kaip kūrybiškumo katalizatorių. Tai matyti iš paramos, kuri pagal programą teikiama kultūros ir kūrybos sektorių veiklos vykdytojų gebėjimams stiprinti ir įgūdžiams ugdyti. Būtent gebėjimų stiprinimas ir įgūdžių ugdymas yra įtraukti į paprogramės „Kultūra“ schemas, visų pirma bendradarbiavimo projektus ir Europos tinklus.

Programa „Kūrybiška Europa“ yra iš esmės susijusi su kitomis tarptautinėmis kultūros sektoriui skirtomis programomis, finansuojamomis daugiausia iš patikos ir kitų fondų, kurių lėšos yra palyginti nedidelės ir *ad hoc*. Tarptautinei veiklai nuosekliai teikiant palyginti didelio masto finansavimą paprograme „Kultūra“ papildoma kita tarptautinė parama.

Veiksmingumas

Įgyvendinant programą „Kūrybiška Europa“ labai prisidėta siekiant įgyvendinti **strategijoje „Europa 2020“ nustatytą darbo vietų kūrimo tikslą ir dabartinės Komisijos prioritetus**: skatinti investicijas siekiant kurti darbo vietas; kurti tvirtesnę ir teisingesnę vidaus rinką su stipresne pramonine baze. 2014–2016 m. pagal programą „Kūrybiška Europa“ 2 580 kultūros ir kūrybos sektorių subjektų buvo skirtas 544 mln. EUR finansavimas. Šiuo laikotarpiu įgyvendinant programą „Kūrybiška Europa“ sukurta maždaug 3 000 darbo vietų.

Pagal paprogramę **MEDIA** remiami mokymai ir tobulėjimas, taip pat sklaida ir rodymas. Visų pirma, pagal šią paprogramę buvo remiama nenacionalinių Europos filmų vidaus rinka – per metus tarpvalstybiniu mastu buvo išplatinama daugiau kaip 400 filmų, o tai yra 25 proc. per metus Europoje pastatomų filmų. Per metus parduota iš viso daugiau kaip 65 mln. bilietų į kino filmus, kurių sklaidai buvo teikiama parama pagal paprogramę MEDIA⁴. Ši parama taip pat padėjo suteikti daugiau galimybių naudotis teisėtu turiniu visoje Sąjungoje. Be to, tinklas „Europa Cinema“, didžiausias pagal paprogramę MEDIA teikiamos paramos gavėjas, daugiausia dėmesio skiria galimybei 33 šalyse rodyti nenacionalinius Europos filmus, kuriuos kitaip būtų buvę sudėtingiau platinti.

Vis dėlto, nors Europoje į kino teatrus parduodamų bilietų skaičius pasiekė rekordinį lygį nuo 2014 m., bendras Europos filmų žiūrovų skaičius nedaug padidėjo. Taigi didėjančią Europoje parduodamų bilietų į kino filmus skaičių lėmė JAV filmai⁵.

Be to, šiuo metu pagal programą remiamos užsakomosios vaizdo programų paslaugos visų pirma yra nacionalinės užsakomosios vaizdo programų paslaugos, kurias teikiant siūlomas didelis Europos filmų, įskaitant nenacionalinius, katalogas, tačiau žiūrovų yra nedaug.

⁴ Neįskaitant nacionalinėje rinkoje parduotų bilietų.

⁵ 2016 m. pajamos už parduotus bilietus į JAV kino filmus sudarė 67,4 proc. visų Europoje už bilietus gautų pajamų.

Vykdamą paprogramę MEDIA turi būti toliau stengiamasi tobulinti šias užsakomąsias paslaugas, kad šiais filmais susidomėtų platesnė auditorija, visų pirma jaunoji karta, nes skaitmeninių technologijų epochos karta yra audiovizualinio sektoriaus rinkų ateitis. Be to, paprogramės MEDIA apimtis ilgainiui tik didėjo, o jai skirtas biudžetas nebuvo atitinkamai padidintas, todėl daugeliui paramos gavėjų skiriamas pernelyg menkas finansavimas. Šiuo metu yra numatyta 14 šios paprogramės schemų, skirtų įvairioms audiovizualinio sektoriaus dalims. Todėl reikia skirti daugiau dėmesio padedant plėsti veiklą ir pramonės atstovus skatinant bendradarbiauti visoje Europoje, visų pirma atviresnės ir konkurencingesnės skaitmeninės rinkos sąlygomis.

Paprograme **Kultūra** darniai remiama daugelis pasektorių, tačiau išreikštas susirūpinimas dėl to, kad ekonominiai tikslai laikomi svarbesniais už meno ir socialinius aspektus. Vidutinė remiamų projektų apimtis padidėjo daugiau nei dvigubai, veiklos vykdytojų skaičius trečdaliu sumažėjo, o vykdamą šią paprogramę vis daugiau dėmesio buvo skiriama konkurencingumui. Vis dėlto šia paprograme pavyko pritraukti nemažai įvairių kultūros sektorių, įskaitant tuos, kurie turi svarbų pramoninį aspektą, ir tuos, kurie tokio aspekto neturi. Galiausiai paprograme „Kultūra“ remiama įvairių rūšių veikla padedama kurti Europos kultūros erdvę ir taip skatinti kultūros įvairovę.

Pagal **tarpsektorinę paprogramę** garantijų priemonė pradėta įgyvendinti 2016 m., kai tik jai buvo skirtas biudžetas. Siekdama reaguoti į aktyvų rinkos atsaką, Komisija, naudodamasi Europos strateginių investicijų fondo lėšomis, 50 proc. padidino šiai priemonei skirtą biudžetą. Be garantijų priemonės, dėl riboto tarpsektorinės paprogramės biudžeto buvo apriboti pajėgumai praktiškai plėtoti daugiau tarpsektorinės veiklos rūšių.

Efektyvumas

Atsižvelgiant į labai didelį Europos lygmens audiovizualinių ir kultūros sektorių bei geografinių teritorijų, kuriems taikomos vertinamos programos, dydį ir įvairovę, programos „Kūrybiška Europa“ biudžeto nepakanka norint daryti didelį poveikį Europos mastu ir (arba) sektorių lygmeniu.

Programų ekonominis veiksmingumas buvo patenkinamas ir apskritai didinamas įvairiais programavimo laikotarpiais. Daugelio schemų veiksmingumas padidėjo arba išliko nepakitęs. Jų rezultatyvumas įvairiais programavimo laikotarpiais mažėjo, o iš to buvo akivaizdu, kad schemos yra nepakankamai finansuojamos, palyginti su galimu susidomėjimu jomis; daug tinkamų paraiškų yra atmetama.

Kalbant apie paprogramę MEDIA, pažymėtina, kad jos veiksmingumas buvo gerokai padidintas įdiegus e. paraiškų sistemą, nustačius vienkartinės išmokos mokėjimo reikalavimą, taikytiną pagal tris schemas (filmų festivalių, kūrimo ir platinimo), ir į bendras sutartis įtraukus dotacijas. Tačiau dėl to, kad sudaroma vis daugiau nedidelių sandorių, atsiranda administracinių pridėtinų išlaidų.

Apskritai paprogramės „Kultūra“ schemos buvo veiksmingesnės, palyginti su ankstesnių programų schemomis. Padidėjusios projektų sąnaudos paprastai buvo kompensuojamos aukštesnio lygio rezultatais ir (arba) įnašais į aukštesnio lygio rezultatus ir (arba) poveikį. Pavyzdžiui, platformos buvo ekonomiškai efektyvios, visų pirma dėl to, kad jos yra gana tiesioginis būdas pasiekti menininkus, o vykdamą grožinės literatūros vertimo projektus atlikta daugiau vertimų, palyginti su vertimų, atliktų vykdamą pagal ankstesnes programas remiamus projektus, skaičiumi.

Pagal tarpsektorinę paprogramę svarbiausias veiksmas buvo garantijų priemonė; pradėta taikyti 2016 m. viduryje ši priemonė buvo labai veiksmingai įgyvendinta. Pažanga įgyvendinant šią priemonę pranoko lūkesčius, nes 2017 m. šešiose teritorijose buvo pasirašyti aštuoni garantijos susitarimai (pagal 2020 m. tikslą buvo numatyta 10 garantijos susitarimų aštuoniose teritorijose).

Komisija ir Švietimo, garso ir vaizdo bei kultūros vykdomoji įstaiga (EACEA) stebėjo, kaip įgyvendinamos paramos sistemos ir siekiama rezultatų. Vis dėlto įgyvendinant programą pasiekti rezultatai ir padarytas poveikis nebuvo sistemingai nagrinėjami ir apie juos nebuvo pranešta. Taip nutiko iš dalies dėl to, kad pirmajame programos vykdymo etape daugiausia dėmesio buvo skiriama programos įgyvendinimui, taip pat iš dalies dėl to, kad nebuvo nustatyta pakankamai patikimų veiklos rezultatų vertinimo rodiklių, kurie būtų susiję su programos veikla. Dėl to su programa susiję laimėjimai yra prasčiau užregistruojami dokumentuose ir tai tampa kliūtimi vertinant rezultatus.

Tvarumas

Rezultatų tvarumas visų pirma priklauso nuo to, ar bus tęsiamos pagal programą „Kūrybiška Europa“ ir ankstesnes programas užmegztos partnerystės. Pagal paprogrames MEDIA ir „Kultūra“ vykdytų projektų partneriai ir toliau tam tikra forma bendradarbiauja, nors projektai ir nebevykdomi. Pagal paprogramę MEDIA tvarumas taip pat sietinas su organizacijų ketinimais ir galimybėmis toliau bendradarbiauti, t. y. ilgalaikis susidomėjimas (bendrai) kurti arba platinti kūrinius, kuriais atskleidžiamas Europos aspektas.

Poveikio tvarumas užtikrinamas projektų įgyvendinimo laikotarpiu keičiantis mokymosi rezultatais ir juos skleidžiant. Taip savo ruožtu didinamas sektoriaus profesionalumas, nes atsiranda daugiau gebėjimų dirbti tarptautiniu mastu ir ugdomi nauji įgūdžiai bei gebėjimai arba visame sektoriuje pasinaudojama įgyvendintų projektų rezultatais. Tai pasakytina apie daugelį programų, tačiau visų pirma apie paprogramę „Kultūra“ ir ankstesnę programą.

Europos pridėtinė vertė

Įgyvendinant programą „Kūrybiška Europa“ sukurta Europos pridėtinė vertė, visų pirma daugiausia dėmesio skiriant tarpvalstybiniam bendradarbiavimui remiantis nacionalinėmis paramos programomis. Tik keletas tarptautinių fondų remia tarpvalstybinį bendradarbiavimą ir jie yra gerokai mažesni, palyginti su kitais fondais. Daugeliu atvejų remiamos veiklos mastas ir jos rūšių skaičius būtų buvęs gerokai mažesnis arba veikla visai nebūtų buvusi vykdoma, jei pagal programą „Kūrybiška Europa“ ir ankstesnes programas nebūtų buvęs skirtas finansavimas.

MEDIA padėjo suburti įvairius subjektus iš įvairių valstybių narių, taip kuriant pridėtinę vertę visam audiovizualiniam sektoriui. Pasitelkdami specializuotus tarptautinius tinklus, tokius kaip „Europa Distribution“ arba „Europa International“, platintojai ir pardavimo agentai galėjo bendromis pastangomis siekti reklamuoti ir platinti Europos kūrinius. Gavus MEDIA paramą, išplatinta nemažai Europos kūrinių ir su jais buvo susipažinta už jų šalies teritorijos ribų, taip padedant skatinti Europos kultūros įvairovę. MEDIA taip pat padėjo įgyvendinti bendrosios skaitmeninės rinkos strategijos tikslą užtikrinti platesnę prieigą prie turinio internete. Tačiau dar galima gerinti Europos kūrinių sklaidą vykdant geresnę Europos kūrinių atranką, gerinant jų reklamą ir rinkodarą.

Plėtodamos savo audiovizualinę pramonę šalys susiduria su skirtingomis problemomis. Todėl paprograme MEDIA taip pat siekta išspręsti vienodų sąlygų skirtingus pajėgumus turinčioms šalims sudarymo problemą, taikant keletą pozityviosios diskriminacijos priemonių, kurios naudingos nedidelį audiovizualinių produktų gamybos pajėgumą turinčioms šalims, o tai padėjo pritraukti daugiau specialistų iš visos Sąjungos.

Pagal paprogramę „Kultūra“ finansuojama veikla yra ne taip glaudžiai susijusi su vykdomais procesais, nors apskritai ji gali būti glaudžiai siejama su bendra organizacijos veikla. Labai tikėtina, kad jei ES finansavimas nebūtų skirtas, didžioji dalis veiklos nebūtų buvusi vykdoma.

Tikimasi, kad pagal tarpsektorinę paprogramę taikomos garantijų priemonės svarto poveikis bus lygus 6, o tai yra labai veiksmingas būdas suteikti daugiau galimybių gauti finansavimą. Tikimasi, kad naudojantis pradiniu 121 mln. EUR biudžetu MVĮ ir kultūrinės veiklos vykdytojams visoje Europoje bus suteikta daugiau kaip 700 mln. EUR paskolų.

PAGRINDINĖS IŠORĖS VERTINIMO REKOMENDACIJOS IR KOMISIJOS SIŪLOMI VEIKSMAI

Aktualumas

Programos „Kūrybiška Europa“ sėkmė daugiausia priklausys nuo gebėjimo kultūriniu požiūriu įvairių turinių susieti su auditorija. Todėl atlikus nepriklausomą tyrimą atkreiptas dėmesys į būtinybę daugiau dėmesio skirti auditorijai.

Skaitmeninė revoliucija turi vykti ir Europos kultūros srityje, kad būtų galima išlaikyti kultūros įvairovę ir kartu kurti kokybišką turinį, kurį būtų galima platinti visame pasaulyje. Iš tiesų atlikus vertinimą paaiškėjo, kad reikia prisitaikyti prie kintančios padėties. Skaitmeninimas gali padėti skatinti teigiamą ilgalaikį procesą suteikiant daugiau galimybių susipažinti su kultūros kūrinių ir kūrybiniais darbais, pradėti verslą ir pasinaudoti naujomis investavimo galimybėmis.

Savo metinėje stebėsenos veiklos ataskaitoje Komisija nurodys, kaip įgyvendinant programą išnaudojamos skaitmeninės transformacijos teikiamos galimybės kuriant didelės vertės turinį ir ieškant naujų sklaidos būdų.

Atlikus vertinimą atkreiptas dėmesys į tai, kad vykdant tolesnę MEDIA programą reikia kryptingiau teikti paramą turiniui, kurį galima platinti tarpvalstybinio mastu. Ateityje įgyvendinant MEDIA pirmenybė galėtų būti teikiama kūrimui ir bendrai gamybai, kurie gali būti pripažinti tarpvalstybinio lygmeniu. Kadangi audiovizualinis sektorius ir toliau keičiasi, Europos lygmeniu taip pat būtų galima remti eksperimentinius naujų rūšių istorijų pasakojimo būdais grindžiamus kūrinius.

Sklaidai ir skatinimui teks strateginis vaidmuo bandant užmegzti ryšį su auditorija. Auditorija turi galėti susipažinti su turiniu ten, kur ji yra, pvz., auditorijai reikia suteikti daugiau prieigos prie turinio internete galimybių. Todėl įgyvendinant MEDIA po 2020 m. būtų galima apsvarstyti galimybę taikyti novatoriškus turinio skatinimo ir sklaidos modelius, kuriais būtų suburiami autoriai, gamintojai, pardavimo agentai, platintojai ir platformų paslaugų teikėjai. Be to, MEDIA parama sklaidai internete gali tapti strategiškesnė. Pavyzdžiui, subjektai, siekiantys plėsti veiklą, galėtų būti skatinami bendradarbiauti ir kurti tikras tarpvalstybines strategijas ir verslo modelius, kad galėtų konkuruoti su pasaulio masto platformomis.

2018–2020 m. Komisija pradės dialogą dėl turinio, visų pirma siekdama išsiaiškinti, kaip būtų galima veiksmingiau remti televiziją, atsižvelgiant į besikeičiančias audiovizualines formas (televizijos serialai, internetas, transmedijos). Komisija taip pat pradės dialogą, per kurį bus svarstomi geriausi reklamos ir rinkodaros rėmimo būdai. Tokiomis aplinkybėmis, naudodama didelius duomenų kiekius, ji pradės nedidelio masto eksperimentinio pobūdžio bandomąjį projektą siekdama susieti turinį su auditorija.

Net kai paaiškėjo, kad paprogramė „Kultūra“ yra svarbi remiant kultūros organizacijų poreikius stiprinti gebėjimus ir prisidedant prie Europos kultūros įvairovės, reikia labiau atsižvelgti į smulkių kultūrinės veiklos vykdytojų siekius. Šiuo tikslu Komisija vertins, ar smulkūs veiklos vykdytojai gali gauti finansinę paramą, atitinkančią jų siekius plėsti veiklą už savo nacionalinių rinkų ribų. Taip pat ji dar kartą svarstys, ar mažus bendradarbiavimo projektus tikslinga atskirti nuo didelių, atsižvelgiant į kultūrinės veiklos vykdytojų vykdomos veiklos plėtrą ir augimą.

Nors pagal Europos tinklus finansuojami projektai gali daryti teigiamą poveikį, pirminiame jų kūrimo etape paramos gavėjams nesuteikta tiek laktumo, kiek jie norėtų, kad savo veiklą galėtų pritaikyti prie didesnių sektorių ar rinkos pokyčių. Net jei naujus aspektus ir kitus panašius koregavimus ir galima suderinti remiantis kasmet jų pateikiamomis darbo programomis. Todėl būtina: – suteikti Europos tinklų paramos gavėjams galimybę keisti tam tikrus vykdomos projektų veiklos aspektus atsižvelgiant į naujas technologines ar rinkos tendencijas; – užtikrinti tolesnį teminį bendradarbiavimo projektų aktualumą suteikiant paramos gavėjams galimybę lengviau keisti ar iš dalies keisti savo veiklą.

Nors grožinės literatūros vertimo schema yra labai svarbi, ją įgyvendinant reikia toliau remti kalbų įvairovę skatinant į anglų, prancūzų, vokiečių ir ispanų kalbas versti mažesnių šalių literatūros kūrinius ir apsvaustant galimybę daugiau dėmesio skirti mažesnės apimties žanrams, pvz., vaikų knygoms, pjesėms ir poezijai.

Tolesnė tarpsektorinės paprogramės programa bus pagrįsta taikant garantijų priemonę įgyta patirtimi ir tuo, kas suvokta apie kultūrinės veiklos vykdytojų ir įmonių finansavimo poreikius. Iš patirties matyti, kad taikant finansines priemones naudojamosi privačiomis investicijomis į projektus pasidalijant rizika ir didinant jų rinkos potencialą. Vykstant didesnius ir su didesne rizika susijusius projektus galėtų būti svarstomos įvairios priemonės sujungiant viešąjį ir privatų finansavimą ir įtraukiant nuosavo kapitalo priemonę.

Laikotarpiu iki 2020 m. vykstant pavyzdinę garantijų priemonės iniciatyvą bus atsižvelgiama į didelę paklausą rinkoje sudarant papildomus garantijos susitarimus neviršijant viršutinės Europos strateginių investicijų fondo (ESIF) papildomo finansavimo ribos. Skolinant kultūros ir kūrybos sektoriams tai padės išplėsti geografinę finansų tarpininkų aprėptį.

Kitokio pobūdžio tarpsektoriniai projektai taip pat turi būti skatinami. Komisija sieks stiprinti bendradarbiavimą ir didinti sąveiką įgyvendinama tarpsektorinius projektus ir veiksmus, pvz., pabėgėlių integracijos projektus ir menų ir tikslųjų mokslų magistrantūros studijų programų modulius.

Suderinamumas

Toliau bus siekiama užtikrinti, kad programa „Kūrybiška Europa“ būtų glaudžiau susijusi su ES politikos tikslais, pvz., Europos kultūros darbotvarkė ir bendrosios skaitmeninės rinkos strategija, į programą įtraukiant minėtus politikos tikslus.

Programa „Kūrybiška Europa“ papildomos kitos ES finansavimo programos, visų pirma „Erasmus+“ ir programa „Horizontas 2020“, taip pat migracijos ir pilietybės sričių programos. Siekdama patenkinti poreikį gauti daugiau informacijos apie papildomas galimybes naudotis kitais ES finansavimo šaltiniais, Komisija apsvaustys bet kokį sprendimą, įskaitant galimybę skelbti brošiūrą siekiant padidinti suinteresuotųjų subjektų informuotumą apie teikiamą bendrą paramą verslui ir ekonomikai, taip pat įvairiomis aplinkybėmis kultūrai skiriamą finansavimą (pvz., švietimo, mokymų, mokslinių tyrimų ir infrastruktūros srityse).

Siekdama užtikrinti didesnį suderinamumą su tarptautiniais ir nacionaliniais finansavimo šaltiniais, Komisija dalyosis išsamesne informacija su valstybių narių sektorių institucijomis, kad skatintų jas derinti savo veiksmus su programa „Kūrybiška Europa“. Siekiant palengvinti papildomumą galėtų būti skatinamas dialogas su tarptautinėmis finansavimo organizacijomis, tokiomis kaip EURIMAGES.

Paprograme MEDIA ir toliau bus remiamos pastangos skatinti galimybes susipažinti su Europos turiniu internete, kaip numatyta pagal pertvarkytą autorių teisių sistemą. Ja bus remiama didesnė Europos kūrinių reklama, numatyta Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvoje.

Kiek tai susiję su valstybių narių lėšomis, bus užtikrinamas didesnis jų suderinamumas ir susiejimas su MEDIA bei papildomumas. Šiuo tikslu pagal paprogramę MEDIA galėtų būti remiamas dialogas politikos klausimais, kuriuo valstybės narės būtų skatinamos bendradarbiauti ir užtikrinti savo veiksmų sąveiką siekiant ES politikos tikslų šioje srityje.

Kol kas 2018 m. dialogas bus vedamas su Europos kino agentūrų direktorių asociacija. Iki 2018 m. pabaigos valstybių narių atstovų grupė dėl Europos filmų sklaidos gerinimo taikant atvirojo koordinavimo metodą suteiks naudingų žinių apie tarpvalstybinę Europos kūrinių sklaidą ir reklamą, taip pat apie nacionalinio ir ES finansavimo papildomumą.

Komisija toliau bendradarbiaus su audiovizualinio sektoriaus suinteresuotaisiais subjektais Europos kino forume. Pagrindinės šio dialogo išvados bus pateikiamos kas dvejus metus. Be to,

formuojant politiką ir kontroliuojant, kaip įgyvendinama MEDIA, bus sistemingiau naudojamasi Europos audiovizualinės observatorijos atliktais tyrimais ir analizėmis.

Veiksmingumas

Įgyvendinant programą „Kūrybiška Europa“ bus darniai siekiama dviejų bendrų jos tikslų, t. y. išsaugoti kultūros įvairovę ir skatinti konkurencingumą, atsižvelgiant į daugiaaspektį šios programos pobūdį ir kultūrinius, socialinius ir ekonominius jos tikslus.

Atlikus vertinimą paaiškėjo, kad galima veiksmingiau remti naujoves ir bandymus siekiant skatinti naujoviškų formų bendradarbiavimą ir kryžminius kūrybos sektorių projektus (pvz., susijusius su kinu ir mada arba architektūra ir virtualiąja realybe) ir taip pasinaudoti skaitmeninės transformacijos teikiamomis galimybėmis.

Tolesnėje MEDIA programoje galėtų būti numatyta daugiau lankstumo, kad būtų galima sparčiai prisitaikyti prie naujų poreikių, be to, vis daugiau dėmesio skiriant keletui veiksnių ir pagrindiniams prioritetams bus skatinama bendradarbiauti siekiant išspręsti pramonės sektoriaus atsiribojimo problemą.

Kol kas 2018–2020 m. vykdant paprogramę MEDIA bus toliau remiama audiovizualinių įmonių plėtra skatinant naujus bendradarbiavimo modelius ir bendras sklaidos strategijas, taip pat peržiūrint atrankinės sklaidos sistemą, skirtą tvaresniam valstybių bendradarbiavimui skatinti.

Siekdama sustiprinti Europos animacijos sektorių, kuris turi gerų galimybių vystytis ir konkuruoti tarptautiniu mastu, Komisija padės įgyvendinti 2017 m. pramonės atstovų priimtame Europos animacijos plane, nustatytus veiksmus.

Efektyvumas

Ateityje įgyvendinant tolesnę MEDIA programą ir bendrą programą „Music Moves Europe“ gali būti ieškoma būdų, kaip atlyginti už gerus rezultatus ir laimėjimus.

Atlikus vertinimą atkreiptas dėmesys į tai, kad reikia kurti visapusišką veiklos rezultatų stebėsenos sistemą, kurią sudarytų su programos tikslais glaudžiai susijusių rodiklių rinkinys ir pagal kurią būtų vertinami tiek rezultatai ir nauda paramos gavėjams, tiek didesnis ir ilgalaikiškesnis kultūrinis, ekonominis ir socialinis poveikis.

Šiomis aplinkybėmis Komisijos tarnybos siūlys 2018 m. stiprinti programos „Kūrybiška Europa“ stebėsenos sistemas, procesus ir rodiklius. Laikydamosi nustatytos tvarkos Komisija nustatys papildomus kokybinius ir kiekybinius veiklos rezultatų vertinimo rodiklius, vadovaudamasi Reglamento dėl programos „Kūrybiška Europa“ (deleguotojo akto) 20 straipsniu. Komisija nagrinės su dabartine stebėsenos sistema susijusias problemas, t. y. rodiklių pobūdį ir šiuo metu pateikiamus su jais susijusius duomenis, taip pat su programos stebėsenos susijusias funkcijas ir įsipareigojimus.

Taip pat bus dar labiau supaprastintos paraiškų teikimo procedūros ir užtikrinama, kad atrankos rezultatai būtų laiku pranešami paramos gavėjams. Įgyvendinant paprogramę MEDIA bus kontroliuojama, kaip taikoma vienkartinė išmokų sistema siekiant užtikrinti, kad ji atitiktų realiąsias sektoriaus išlaidas, ir taip pagal supaprastintą ir spartesnę procedūrą toliau teikti paramą dotacijomis. MEDIA įgyvendinimas bus supaprastintas ir racionalizuotas, pvz., suskirstant paramos gavėjus į grupes ir mažinant pagrindinių dotacijų sutarčių ir mokėjimo operacijų skaičių. Visų pirma siekiama 30 proc. sumažinti su sklaidos schemomis, kurios sudaro 30 proc. paprogramei MEDIA skirtą biudžeto, susijusį mokėjimo operacijų skaičių ir taip sumažinti administracines pridėtines išlaidas.

Tvarumas

Pagal programą „Kūrybiška Europa“ kūriniais ir veiklai skiriant paramą pasiekiami piliečiai ir taip stiprinama jų europinė tapatybė. Tačiau piliečiai ne visada žino, koks vaidmuo tenka šiai programai. Remiantis neseniai įgyta patirtimi, pvz., internetu rengiant konkursus, bus sustiprinta komunikacija pasitelkiant socialinę žiniasklaidą, kad būtų pasiekta platesnė auditorija. Siekdama

skleisti rezultatus Komisija vietos lygmeniu rengs konferencijas ir parodomuosius renginius, ypatingą dėmesį skirdama tarpsektoriniams klausimams ir bendradarbiavimui.

Programos „Kūrybiška Europa“ centrai bus skatinami stiprinti savo vaidmenį dalijantis ne tik savo šalies, bet ir visos Europos sėkmės istorijomis, siekiant didinti bendros gamybos ir bendradarbiavimu grindžiamų sklaidos strategijų matomumą.

Kadangi pagal programą „Kūrybiška Europa“ remiami projektai gali pasiekti plačią auditoriją, be to, juos vykdant esama gerų galimybių užmegzti ryšius su piliečiais, Komisija griežtins atitinkamus matomumo reikalavimus ir atidžiai stebės, kaip jų laikomasi. Komisija taip pat toliau skelbs sėkmės istorijas ir aprūpins paramos gavėjus tinkamomis priemonėmis ir gairėmis, kad jie galėtų internetu dalytis savo istorijomis.

Pagal programą „Kūrybiška Europa“ remiami kultūros kūriniai ir kūrybiniai darbai yra turinys, kuriuo atskleidžiamas Europos aspektas. Kita vertus, suinteresuotieji subjektai pripažino, kad programos rezultatai gali būti daugiau išnaudojami. Komisija apsvarstys galimybę nustatyti naują vertinimo kriterijų, pagal kurį galėtų rengti tvarų projektų rezultatų panaudojimo planą. Be to, turėtų būti svarstoma galimybė steigti naujus mechanizmus siekiant užtikrinti paprogramės „Kultūra“ projektų rezultatų panaudojimą.

Europos pridėtinė vertė

Siekdama pasinaudoti esamomis partnerystėmis ir tinklais, Komisija stebės, kaip mezgamos naujos partnerystės, pvz., didelius ir mažus pajėgumus turinčių šalių partnerystės.

Dėl paprogramės MEDIA Komisija aktyviai įsitraukė į diskusiją su valstybėmis narėmis siekdama išsiaiškinti, kaip skirtingus audiovizualinių produktų gamybos pajėgumus turinčioms šalims sudaryti vienodas sąlygas ir kartu užtikrinti, kad meistriškumas išliktų pagrindinis projektų atrankos kriterijus. Todėl rengiant tolesnę programą bus sukurta nauja „pajėgumų“ apibrėžtis remiantis išmatuojamų rodiklių rinkiniu.

Iš pastarojo meto pokyčių matyti kūrybiškumo ir kultūros svarba išsaugant klestinčią demokratiją, įvairovę ir bendrą europinės tapatybės jausmą. Kultūrai tenka išskirtinis vaidmuo didinant informuotumą apie bendras socialines problemas, be to, taikant tinkamą istorijų pasakojimo metodą galima suburti žmones visoje Europoje. Programa „Kūrybiška Europa“ turi didelį, tačiau neišnaudotą potencialą tarpvalstybiniu mastu remti piliečių naujų rūšių dalyvavimą, kuris turėtų būti visapusiškai išnaudotas.

Tolesnė programa bus labai svarbi formuojant atsaką į populizmą, nes taip didinama kultūros įvairovė ir skatinama tolerancija bei tarpusavio supratimas. Todėl vykdant šią programą galėtų būti sustiprintas su piliečiais susijęs veiklos aspektas.